

ادامه از صفحه اول

تناقضی معنادار در نامه توکلی

در دو مدل اول یعنی قراردادهای امتیازی و مشارکت در تولید، حق مالکیت میدان و مخزن نفتی برای دوبرای بلندمدت به شرکت و سرمایه‌گذار واگذار می‌شود و در قبال برداشت از میدان، یک حق‌الامتیاز یا بهره مالکانه به دولت میزبان داده می‌شود. این دو مدل در قیل از انقلاب در صنعت نفت کشور پیاده و دنبال شد که تبعات و نتایج خاص خود را به دنبال داشت. یکی از مهم‌ترین نتایج این دو مدل، ازدست‌رفتن حق حاکمیت ملی بر میادین نفتی بود. بنابر موج استقلال‌خواهی‌ای که از بعد از تشکیل اوپک در کشورهای نفتی ایجاد شد و دامنه پیدا کرد، مدل تازه‌ای از قراردادهای نفتی شکل گرفت که کشور پذیرنده فقط خدمات شرکت‌های خارجی را می‌خرد ولی مالکیت مخزن و میدان را به آن شرکت واگذار نمی‌کند. مثلا برای توسعه یک میدان نفتی و رساندن به سطح بالایی از تولید، یک قراردادی بسته می‌شود و بعد از توسعه کامل از درآمد همان میدان با درصدی از سود مشخص، هزینه‌های صورت‌گرفته به شرکت توسعه‌دهنده بازگردانده می‌شود. این مدل هم موجب مشارکت شرکت‌های خارجی در توسعه میادین نفتی می‌شد که صاحب سرمایه و فناوری هستند و هم اینکه حاکمیت و استقلال ملی کشور پذیرنده نیز حفظ می‌شد. درواقع بین سه مدل شناخته‌شده و جاافتاده قراردادهای نفتی، خرید خدمت از همه به آنچه ما بعد از انقلاب می‌پسندیم که خود بنیادی است و استقلال ما را به عرصه و سگونی بالا برساند، نزدیک‌تر است. دو مدل قراردادهای بیع‌مقابل و IPC هر دو از قالب قراردادهای خرید خدمت تبعیت می‌کنند. بیع‌مقابل بعد از جذب نزدیک به ۲۵ میلیارد دلار سرمایه دچار افت شد. افت هم از آن‌رو بود که شرکت‌های خارجی معتقد بودند میزان ریسکی که بر آنها تحمیل می‌شود، بالاست و برای آنها آتچنان، مشارکت در این قالب موقعیت مناسبی نیست. قالب‌های تازه با بهره‌گیری از مدل قراردادهای عراق و رفع ایرادات بیع‌مقابل، به شکل پیشرفته‌ای از قراردادهای خرید خدمت بدل شده که مسئله بهره‌برداری از میادین نفتی را که چالش اصلی «بای‌بک» بود، حل کرده است. اکنون به «سبد متنوع قراردادی» برگردیم. با این توضیحات، مشخص نیست منظور آقای توکلی این بوده که ما در قالب‌های تازه قراردادی مشارکت در تولید با حق‌الامتیاز را هم لحاظ و برخی میادین را به این شکل واگذار کنیم؟ چیزی که در ادبیات حقوقی- قراردادی نفت عرف و سنت شده، همین سه مدل است و رقیب این مدل تازه که تدوین شده است، قالب‌های مشارکت در تولید و امتیازی هستند. البته آقای توکلی می‌تواند به آن دو مدل نگاه داشته باشد. این نگاه نه گناه کیبوه است و نه خیانت به منافع ملی. اما چنین نگرگاهی با انتقادی که در بند دوم همین نامه آمده، در تناقض شدید است که گفته قالب‌های تازه موجب تسلط شرکت‌های خارجی بر منابع نفتی و گازی می‌شود. اگر IPC موجب تسلط شرکت‌های خارجی بر منابع نفتی می‌شود، تئوری استفاده از سبد متنوع قراردادی را را فراتر از تسلط می‌گارد و حتما به تسخیر می‌انجامد. درواقع بین بند اول انتقاد با بند دوم آن یک دره یا شاید بهتر بگوییم یک جهان‌بینی فاصله است. در بند اول جهان‌بینی‌ای حاکم است که با استفاده از تنوع قراردادی هر نوع سلوکی در متن قراردادها نفتی را مجاز می‌داند اما در بند دوم در پی حفظ حاکمیت و استقلال ملی است. اما این از هنرهای نویسنده است که هر دو این جهان‌بینی‌ها را در یک نامه انتقادی عرضه کرده است. البته با توجه به رخدادهایی که در دولت پیش در نفت رخ داد و با سکوت جناب توکلی همراه بود، نوشتن بند اول نامه توجیه می‌شود؛ آنجا که در دولت قبل، میدان نفتی فرزد را در قالب قرارداد مشارکت در تولید به هندی‌ها عرضه کردند اما به جایی نرسید، ولی بند دوم این نامه که دغوغه تسلط شرکت‌های خارجی را دارد، چه؟ یعنی آن‌موقع که قرارداد مشارکت در تولید به خارجی‌ها عرضه می‌شد، این دغدغه با آقای توکلی و مشاوران نفتی‌شان همراه نمی‌نمود؟ شرایط برای انتقاد آزاد به دولت فراهم نبود مانند آنچه امروز علیه دولت رقم می‌خورد؟ در بند سوم نامه هم از تضعیف شرکت ملی نفت سخن به میان رفته است که از قبل قراردادهای تازه رقم می‌خورد. این تضعیف مشخص نیست چگونه قرار است رخ دهد؟ اما حداقل یک تجربه سنگین تضعیف شرکت ملی نفت و صنعت نفت کشور، در دولت پیشین با خروج بسیاری از نخبگان و متخصصان نفتی رقم خورد که باز سکوت آقای توکلی همراه این تحول دردناک بود. از تضعیف شرکت ملی نفت وقتی کسی سخن می‌گوید، حتما روزی که یک شرکت ضد هم‌زارتومانی ثبت و فریداشد پروژه‌ای پنج میلیاردلاری به آن واگذار شد (خرداد ۸۹)، باید انتقاد و مخالفت کرده باشد اما وقتی آنجا سکوت و اینچا این مخالفت شنیده می‌شود، مخاطب باید چه نتیجه‌ای بگیرد؟ البته قرار نیست از سکوت دیروز و مخالفت امروز این نتیجه را بگیریم که پس قراردادهای نفتی بی‌اشکال است و مسئله آن چیز دیگر است. قطعا قراردادهای تازه دارای مشکلات است، اما بهتر بود از جناب توکلی نامه‌ای یکدست می‌دیدیم نه اینکه بند اول و دوم آن یک دره شکاف داشته باشد و مشخص نشود وقتی قرار است قالب‌های تازه شرکت‌هایی دانش‌بنیان در حوزه نفت شکل بگیرد و فناوری‌های به‌روز وارد کشور نشود، چطور شرکت نفت و صنعت نفت تضعیف می‌شوند؟ انتقادهای آقای توکلی غیر از تناقض، دارای کلی‌گویی است و این سبک نامه مشخص است تخصصی نیست و از زاویه و ناحیه‌ای دیگر نوشته شده که بهتر است خود ایشان درباره آن توضیح دهند.

politics@sharghdaily.ir

مالی و مدیریتی و مشورت و تبادل اطلاعات با کمیسیون مشترک که براساس برجام تشکیل شده است، ارائه می‌دهد.

در بخش سابقه گزارش به توافق هسته‌ای میان ایران و غرب اشاره و یادآوری شده شورای امنیت سازمان‌ملل در ۲۰ جولای ۲۰۱۵، قطع‌نامه ۲۲۳۱ دومین گزارش آژانس پس از اجرای برجام محسوب می‌شود که مجدداً اجرای کامل اقدامات مرتبط هسته‌ای طبق برجام توسط ایران را تأیید کرده است. او گفت در این گزارش کوتاه به غیر از چند عدد و رقم که به واسطه اجرای اقدامات فنی تغییر کرده، تقریباً بقیه مطالب آن تکراری است.

در مقدمه این گزارش آمده است: «این گزارش مدیر کل به شورای حکام و به‌طور هم‌زمان به شورای امنیت سازمان‌ملل، درباره اجرای تعهدات مرتبط هسته‌ای ایران طبق برجام ارائه می‌شود. این گزارش برجام را تأیید کرده است.» این گزارش همچنین اطلاعاتی را درباره شفاف‌سازی مسائل باقی‌مانده گذشته و حال، برنامه اقدام مشترک، مسائل

بعیدی نژاد با یادآوری سیاسی بودن انتقادات؛

مطالبه ما حل مشکلات اجرایی برجام است

شرق: حمید بعیدی نژاد، عضو تیم مذاکره‌کننده هسته‌ای کشورمان، روز پنجشنبه در آیین پایانی مرحله دوم همایش فرمانداران سراسر کشور در ساری، گفت: برجام موانع بزرگی را از پیش‌روی اقتصاد ایران برداشته و لازم است از این فرصت به‌درستی برای ساماندهی اقتصاد مملکت استفاده شود. با اجرای برجام، مهم‌ترین تحریم‌ها از جمله صادرات نفت برداشته شده است و باید از این فرصت برای رشد اقتصادی کشور و کاهش نرخ بی‌کاری بهره بگیریم. عضو تیم مذاکره‌کننده هسته‌ای ایران گفت: مطالبه اصلی ما از آمریکا و اتحادیه اروپا این است که با رازینی، مشکلات اجرایی را از پیش پای اجرای برجام بردارند و اگر این کار را نکنند، اجرایی‌نشدن برجام برای هر دو طرف مشکل ایجاد می‌کند. مطالبه اصلی ما از کشورهای اروپایی و آمریکایی این است که مشکل اجرایی برجام را با تعامل از سر راه بردارند. اگر روزی ایران تصمیم بگیرد به دلیل بدهدگی احتمالی کشورهای ۵+۱ به قبل از برجام برگردد، این امکان و اختیارات وجود دارد و در کمترین زمان نیز این کار امکان‌پذیر است.

مدیرکل سیاسی و بین‌الملل وزارت امور خارجه انتقادات بعضی رسانه‌ها و برخی شخصیت‌ها از برجام را سیاسی دانست و گفت: این افراد که برجام را زیر سؤال می‌برند، در حقیقت ایستادگی

دیپلماسی

در گزارش فصلی آژانس اعلام شد:

ایران به تعهدات خود طبق برجام عمل کرده است

برجام ۹۰۲ میلیون یورو است که از محل بودجه مضاعف ارائه‌شده در سال ۲۰۱۶ تأمین می‌شود. تا ۲۵ می ۲۰۱۶ همه بودجه در دسترس آژانس برای اجرای پروتکل الحاقی و همچنین نظارت و راستی‌آزمایی در ارتباط با برجام ۹۰۸ میلیون یورو بوده است که شامل ماه‌تفاوت صرف‌نشده برای فعالیت‌های مربوط به برنامه اقدام مشترک می‌شود.

در بخش فعالیت‌های مرتبط با نظارت و راستی‌آزمایی برجام به موارد متعددی اشاره شده است. از ۱۶ ژانویه ۲۰۱۶ (روز اجرای برجام) آژانس اجرای تعهدات مرتبط هسته‌ای ایران طبق برجام را نظارت و راستی‌آزمایی کرده و موارد زیر را از زمان انتشار گزارش فصلی پیشین مدیرکل ارائه می‌دهد.

ایران ساختوساز راکتور آب‌سنگین تحقیقاتی موجود در اراک (IR.40) را براساس طراحی اولیه ادامه نداده است. ایران صفحات اورانیوم طبیعی، سوزن‌های سوختی یا مجموعه‌های سوخت ویژه برای پشتیبانی از راکتور IR.40 را طبق طراحی اولیه تولید یا آزمایش نکرده است و همه صفحات سوخت موجود و همچنین مجموعه‌های سوختی ذخیره‌شده تحت

عراقچی بای اهمیت خواندن مصوبه ممنوعیت خرید آب‌سنگین؛

اوباما مصوبه مجلس نمایندگان را تو می‌کند

شرق: سیدعباس عراقچی، رئیس ستاد پیگیری اجرای برجام، در واکنش به مصوبه اخیر مجلس نمایندگان آمریکا گفت: آمریکا و رژیم صهیونیستی دشمنی خود را با ایران کنار نگذاشته‌اند و چالش‌ها می با آنها ادامه دارد و اجازه نخواهیم داد نقض برجام به طور صریح صورت گیرد. چهارشنبه‌شب، ۲۵ می، مجلس نمایندگان آمریکا ممنوعیت خرید آب‌سنگین از ایران را به عنوان متمم لایحه بودجه وزارت انرژی این کشور با ۲۵۱ رای مثبت در برابر ۱۶۸ رای منفی تصویب کرد. پیش‌تر در مجلس سنای آمریکا اصلاحیه مشابهی از سوی سناتور تام کاتز، یکی از منتقدان اصلی توافق هسته‌ای با ایران، مطرح شده بود که رای نیاورد. به گزارش «ایران»، عراقچی در یک گفت‌وگوی خبری در مورد مصوبه کنسره آمریکا گفت: این مصوبه در صورت تصویب هم اهمیتی ندارد. او با بیان اینکه این مصوبه باید به سا برود و بعد از تصویب باید مورد وثوق رئیس‌جمهور آمریکا قرار گیرد، افزود: دور قبلی که در مجلس سنا تلاش شد جلوی فروش آب‌سنگین ایران گرفته شود، موفقیت‌آمیز نبود و رای نیاورد. رئیس ستاد پیگیری اجرای برجام خاطرنشان کرد: اصولاً طبق برجام، آمریکا و هیچ کشور

و رئیس ائتلاف المتحدون به‌عنوان عوامل اصلی تسلیم موصل به تروریست‌های داعش در خرداد سال ۱۳۹۳ شناخته می‌شود، در گفت‌وگو با «روزنامه عکا» چاپ عربستان با غیرقانونی‌خواندن حضور حزب‌الله لبنان و سردار قاسم سلیمانی در نبرد فلوچه ادعا کرد این مسئله سبب‌ساز دخالت‌های آشکار منطقه‌ای است. او افزود است: «مشارکت اینان موجب می‌شود که ما به‌عنوان سنی‌های عراق، جز با درخواست پشتیبانی فوری از برادران عرب و مسلمانان، جهت ایجاد تعادل در برابر این حمله ایرانی به عراق احساس امنیت نکنیم». چنین ادعاهایی در شرایطی مطرح می‌شود که نیروهای الحشد الشعبی عراق در کنار ارتش، عشایر و سایر نیروهای این کشور در ماه‌های گذشته علیه داعش به عملیات مشترک دست زده و در نبرد فلوچه نیز این نیروها از محورهای مختلف دست به پیشروی زده‌اند. **حل مشکلات منطقه در چارچوب قوانین بین‌الملل** این موج اظهارات ضدایرانی از سوی مقامات سعودی در حالی است که عادل الجبیر و سرگئی لاوروف، وزیر خارجه روسیه، روز جمعه در یک نشست خبری مشترک شرکت کرده و از گفت‌وگوهای خود در مورد مشکلات میان ایران و عربستان سخن گفتند. به گفته عادل الجبیر، آنها در این نشست درباره رفتارهای ایران در منطقه گفت‌وگو کردند

نظارت مستمر آژانس قرار دارند. - ایران به اطلاع‌رسانی به آژانس درباره موجودی آب‌سنگین در این کشور و تولید آب‌سنگین در کارخانه تولید آب‌سنگین (HWPP) ادامه داده و به آژانس اجازه داده است تا مقادیر ذخایر آب‌سنگین و میزان آب‌سنگین تولیدشده در HWPP را مورد راستی‌آزمایی قرار دهد. در ۲۱ آوریل ۲۰۱۶، آژانس حجم آب‌سنگین انتقال داده‌شده از ایران در ۲۴ فوریه ۲۰۱۶ را مورد راستی‌آزمایی قرار داده است. در ۹ می ۲۰۱۶ آژانس راستی‌آزمایی کرده که ذخیره آب‌سنگین ایران به ۱۱۶٫۷ تن رسیده است. در طول مدت گزارش، ایران بیش از ۱۳۰ تن آب‌سنگین نداشته است.

- ایران در راکتور تحقیقاتی تهران (TRR) و تأسیسات تولید ایزوتوپ‌های مولیبدنوم-ید و زنون (MIX) یا هیچ تأسیسات اعلام‌شده دیگری، دست به هیچ اقدامی در رابطه با بازفرآوری زنده است.

- از زمان توافق بر سر برجام، پنج‌هزارو ۶۰ سانتریفیوژ IR-1 از ۳۰ آبشار موجود در کارخانه غنی‌سازی سوخت FEP) در نطنز همچنان نصب‌شده باقی مانده است. ایران هیچ سانتریفیوژ IR-1 را از انبار خود برای جابه‌جایی با سانتریفیوژهای آسیب‌دیده IR-1 که در کارخانه غنی‌سازی سوخت نصب شده‌اند، خارج نکرده است.

- ایران به غنی‌سازی اورانیوم UF6 در کارخانه غنی‌سازی سوخت FEP ادامه داده است. در طول مدت گزارش، ایران اورانیوم را بالاتر از سطح ۳٫۶۷ درصد U-235 غنی‌سازی نکرده است.

- ایران تحت نظارت آژانس، بخشی از اورانیوم غنی‌سازی‌شده را که به عنوان اورانیوم قابل بازیابی از خطوط فرایند در کارخانه پودر UO2 در اصفهان تعیین شده بود، مورد بازیابی قرار داده است. در ۲۳ آوریل ۲۰۱۶، آژانس راستی‌آزمایی کرده است که این حجم اورانیوم غنی‌شده فرآوری‌شده تا سطح U-235 ۳٫۶۷ درصد برابر با ۳۵٫۷ پیلوگرم بوده است. گفتنی است اولین گزارش فصلی آژانس درباره اجرای برجام، هفتم اسفند سال گذشته منتشر شد.

شنبه ۸۰ خرداد ۱۳۹۵ ۱۹

کوتاه دیپلماسی

ظریف ۱۲ خرداد به سوئد می‌رود

● **ایرنا:** محمدجواد ظریف، وزیر امور خارجه ۱۲ خرداد جاری به همراه هیاتی اقتصادی به سوئد سفر می‌کند. این خبر را سفیر سوئد در تهران در صفحه توئیتر خود نوشت. سفر ظریف به استکهلم پس از آن انجام می‌شود که شرکت‌ها و بانک‌ها و سرمایه‌گذاران سوئدی به ایران آمدند. گفتنی است سخنگوی وزارت امور خارجه در نشست خبری دوشنبه گذشته از سفر وزیر امور خارجه کشورمان به کشورهای لهستان، سوئد، لتونی و فنلاند خبر داده بود.

اوباما مدعی شد: ایران را متقاعد کردیم سلاح هسته‌ای نسازد

● **ایسنا:** باراک اوباما، رئیس‌جمهور آمریکا در یک کنفراس خبری در ایسه‌شیمبا در ژاپن ادعاهای خود درباره برنامه هسته‌ای کشورمان را تکرار کرد و با اشاره به توافق هسته‌ای ایران و گروه ۵+۱ با بیان اینکه توافق هسته‌ای با ایران یکی از بزرگ‌ترین دستاوردهای ماست، مدعی شد: ما توانستیم بدون اینکه مجبور باشیم حتی یک گلوله شلیک کنیم، کشوری بزرگ و پیچیده را که برنامه هسته‌ای به اندازه کافی توسعه‌یافته داشت، متقاعد کنیم. سلاح اتمی ن‌سازد. این در حالی است که مقامات ایران همواره هرگونه ادعا علیه برنامه هسته‌ای کشورمان را رد و تأکید می‌کنند فعالیت‌های هسته‌ای ایران ماهیت کاملاً صلح‌آمیز دارد و سلاح هسته‌ای هیچ جایگاهی در دктین دفاعی این کشور ندارد.

دیدار معاون دبیر شورای عالی امنیت ملی با رئیس‌جمهور چین

● **ایسنا:** رضا سیفالهی، معاون دبیر شورای عالی امنیت کشورمان که در هفتمین نشست بین‌المللی مقامات عالی‌رتبه امنیتی در چین روسیه حضور یافته، در حاشیه این نشست با رئیس‌جمهور چین دیدار کرد و با اظهار خوشحالی از برقراری ثبات و امنیت و نیز فرارگفتن جمهوری چین در مسیر توسعه و آبادانی، افزایش سطح همکاری‌های اقتصادی و فرهنگی دوجانبه را طبیعی و برای دو طرف مفید برشمرد و ضرورت تحرک جدی‌تر دو طرف دراین‌خصوص را مورد تأکید قرار داد. رمضان قدیراف، رئیس‌جمهور چین نیز در آیین دیدار از گسترش روابط با جمهوری اسلامی ایران استقبال و ابزار میدواری کرد که ظرفیت‌های اقتصادی دو طرف هرچه‌بیشتر ششایی و تدابیر لازم برای توسعه پیوندهای اقتصادی فی‌مابین اتخاذ شود.

کلنگ‌زنی نیروگاه دوم بوشهر در مسکو بررسی شد

● **ایرنا:** کلنگ‌زنی و اجرای طرح راکتور دوم نیروگاه بوشهر و روند همکاری‌های هسته‌ای ایران و روسیه در مذاکرات بهروز کمالوندی معاون امور بین‌الملل، حقوقی و مجلس سازمان انرژی اتمی و مهدی سانی، سفیر جمهوری اسلامی ایران در مذاکره و سرگئی کریگنکو، رئیس شرکت دولتی روس اتم بررسی شد. در این نشست که با حضور نیکولای اسپاسکی، معاون بین‌الملل روس اتم برگزار شد، چگونگی توسعه همکاری‌های دو کشور در صنعت هسته‌ای در شرایط جدید و تعامل دوجانبه در حوزه اجرای برجام، ارزیابی شد. گفتنی است ایران و روسیه در چارچوب نقشه راه گسترش روابط دو کشور در زمینه توسعه نیروگاه هسته‌ای بوشهر توافق کرده‌اند که قرار است زمینه‌های اجرایی آن بررسی شود.

توافق تهران و ریاض برای استفاده حجاج ایرانی از روادید الکترونیکی

● **ایسنا:** گزرکاری فرانسه در گزارش‌نی نوشت: «حسین شریف»، معاون وزیر حج عربستان سعودی پس از مذاکرات با هیاتی از ایران، در مصاحبه با خبرنگاران گفت: دو طرف درباره تمهیدات و همچنین سازماندهی و خدمات برای حجاج گفت‌وگو کردند. او افزود: توافق شده است حجاج ایرانی از روادید الکترونیکی استفاده کنند که قابل پرینت‌گرفتن است زیرا دفاتر دیپلماتیک عربستان سعودی در ایران همچنان تعطیل است. او درباره موضوع هوایماهایی که قرار است حجاج ایرانی را به عربستان سعودی ببرند، پاسخ صریحی نداد.

همکاری منطقه‌ای و بین‌المللی میان ایران و گرجستان بررسی شد

● **ایرنا:** در دیدار ابراهیم رحیم‌پور، معاون آسیا و اقیانوسیه وزارت امور خارجه کشورمان، با «انلیدزه»، وزیر امور خارجه گرجستان، همکاری‌های منطقه‌ای و بین‌المللی دوجانبه و تحولات منطقه‌ای پیرامونی ایران و گرجستان بررسی شد. مقامات عالی وزارت امور خارجه گرجستان در جریان این دیدارها اظهار کردند بیانیه‌های دولتی و دستورالعمل‌های لازم در راستای رفع تحریم‌ها و اجرای برجام به بانک مرکزی و وزارت اقتصاد گرجستان ابلاغ شده و از نظر دولت گرجستان هیچ مانعی برای استقرار مجدد و توسعه همکاری‌های بانکی میان دو کشور، وجود نخواهد داشت. در ادامه این دیدار با توجه به اجرای مجدد موافقت‌نامه لغو روادید برای اتباع ایرانی از سوی گرجستان، موضوع برقراری پروازهای هفتگی میان دو کشور که در دو هفته آینده به بیش از ۱۰ پرواز می‌رسد، نیز بررسی و درباره آن تبادل نظر شد.